

Naarden

ca. 1456

De kerkhoven werden ook tot dit spel uitgekozen, als de keuren bewijzen, die 't verbieden, — zoo b. v. een Naarderkeur der 15^e eeuw: „Niemandt boeverije in der Kercken noch opten kerck-hove te doen met kolven, ballen of clooten“.

J. ter Gouw, De Volksvermaken 1871
pag. 325

Zie ook: R. Browning A History of Golf 1956 pag. 16

Deze ordonnantie is in het archief van Naarden niet meer te vinden. Gezien het slordige beheer van dat archief gedurende een vrij lange periode is dat niet zo verwonderlijk.

Naarden

19 Februari 1623

Ordonnantien, Keuren en Statuten der Stad Naarden

18. Dat oock nyemant hem en sal vervorderen indie Convente ofte andere plaats deser Stede te schieten, colven ofte eenige zeylen opte setten op de verbeurte van een pondt van Jjegelsz sulcx doende, ende sal den Schoudt ende Brandmeesteren oock alle andere Burgeren in Stadt eedt zijnde daer op moegen bekeuren, ende de saeke mitten Schout doen moegen executeren sonder eenige contradictie.

p-I-£

26. Nyemant mit clooten, ballen ofte anders sints opte wallen te schiete, werpen ofte colven of oock enige andere spelen daer op te bedrijven, op te verbeurte van ses stuyvers.

p-VI-Strs

douders voor den kinderen te verantwe.

60. Dat men de doode beesten sullen doen begraven opte kolf-baan achter de camp van Gerrit Cornlsz Moy opte verbeurte van geene/contrarie doende ten behoeve van schaermeesters drie pondt.

p-III-£

Gemeente Archief Naarden
Inv, Nr. C-III-6

Ordonnantiën, Keuren en Statuten der stad Naarden

(van 19 februari 1623 tot 6 september 1646)

In regestvorm uitgegeven door H. Poolman .

Ordonnantien, Keuren en Statuten der stad Naarden

(van 19 februari 1623 tot 6 september 1646)

Ordonnantien, Keuren, &
Statuten, & in Burgemeester
& Rade der Stede
Naerden daer omer geroepen
de Officier & volgende prout
beginnen der selver Stede inde
gemeente naer voorgaende
gedane Clonke geftang vande
Stede jints openbaerlyck
voor geleers & gepublincet
opt 19 february @
1623

De serie 'Gooi en Vecht' staat onder redactie van
H.J.Aalderink - Mies Langelaar - H.Poolman

Enkele vreemde woorden verklaard:

1. Contratie: tegenwerken, dwarsbomen.
- 1a. £(pond): 1 Vlaamse pond is gelijk aan 240 Groten; 1 Groot is gelijk aan $\frac{1}{2}$ stuiver.
1 Stuiver is gelijk aan 8 Duiten. 1 Duit is gelijk aan 8 Penningen.
12. Gemeene weg: gemeenschappelijke weg (zie Erfgooiersrecht in: Enklaar, D. Th. Geschiedenis van Gooiland, dl I: De Middeleeuwen. Amsterdam 1939).
15. Rewaert: wachtlopen, enz.
17. Winkoop: (hier:) met bijbetaling van eventueel verloren gegane winst.
18. Konvent: vereniging, samenkomst; hier: het klooster.
- 18a. Kolven: balspel, gespeeld met een stok, gewoonlijk op een kolfbaan te spelen. Voorloper van het huidige Golf-spel.
20. Magistraat: overheid, stadsregering.
22. Nering of hantering: koophandel, winkel of handwerkbedrijf.
30. Aan de paal gesloten: aan de schandpaal gesteld.
31. Binnen de jurisdictie: binnen het rechtsgebied.
- 31a. Buiten de limieten: buiten de grenslijnen, buiten de grenzen.
42. Met consent: met verlof, met toestemming.
- 42a. Een attestatie: een schriftelijke verklaring.
50. Gemeene hekken: gemeenschappelijke hekken; zie erfgooiersrecht in Enklaar, D. Th. Geschiedenis van Gooiland, dl I: De Middeleeuwen. Amsterdam 1939.
56. Met recht van scharing: het recht om een schaar, dat is een bepaald aantal koeien of paarden, te laten weiden en grazen op de weiden van Gooiland. Dit recht hadden alleen de zgn. scharende erfgooiers. Zie: erfgooiersrecht in: Enklaar, D. Th. Geschiedenis van Gooiland, dl I: De Middeleeuwen. Amsterdam 1939.
- 56a. Gemeene weiden: de gemeenschappelijke weiden, waarop een schaar koeien en/of paarden geweid kon worden. Zie: Enklaar, D. Th. Geschiedenis van Gooiland, dl I: De Middeleeuwen. Amsterdam 1939.
57. Differenten: geschil, onenigheid.
- 57a. Comparerende: verschijnen in rechte.
- 57b. Openbare vierschaar: stedelijk gerecht. Zie: Andreae, S. J. Fockema. De Nederlandse Staat onder de Republiek. Amsterdam 1973.
61. Gele droes: ziekte van paarden, meestal neus- en keel catarre.
- 61a. Scharen: het recht van scharen is het recht om een aantal koeien en/of paarden op de gemeene weiden van Gooiland te mogen brengen. Zie: Enklaar, D. Th. Geschiedenis Gooiland, dl I: De Middeleeuwen. Amsterdam 1939.
63. Persisterende: aanhoudende, volhardende.
- 63a. Keur: verordening. Zie: Andreae, S. J. Fockema. De Nederlandse Staat onder de Republiek. Amsterdam 1973.
- 63b. Ordonneert: gelast, gebiedt.
- 63c. Potmeesteren: armen meesters.
64. Verponding: belasting op vaste goederen.
73. Gecommitteerden der stad: Lasthebbers, gevolmachtigden der stad.
75. Plaggen met de zeis: heideplaggen loshalen met de zeis.
- 75a. Steken met schoffels: heideplaggen lossteken met schoffels; dit mocht niet gebeuren in verband met schade aan de heide.
76. Lood: waarmerk aan stoffen; het gewicht bedroeg $\frac{1}{2}$ ons.
77. Magistraat: zie nr 20.
- 77a. Officie: ambtelijke betrekking.
81. Consent van de magistraat: zie nr 42 en nr 20.
82. Jurisdictie: zie nr 31.
88. Wagenaars: voerlui, soms ook degenen die bij de Waag werkten.
89. Keur: zie nr 63a.
92. Magistraten of officianten: overheidspersonen, ambtenaren.
97. Bal of klood: bol, bal of kogel.
99. Looyers en vilders: leerbereiders en slachters van dood vee (om de huid).
100. Keuren: zie nr 63a.
101. Leprozen: melaatsen.
103. Roeren: vuurwapen met meer of minder lange loop, meest gebruikt voor de jacht.
- 103a. Jurisdictie: zie nr 31.

EEN WOORD VOORAF

Bij herhaling is gebleken, dat bij velen belangstelling bestaat voor de rijke historie van de vestingstad Naarden.

In het 'oud-archief' dezer gemeente berusten vele bescheiden, waaruit een goede indruk kan worden verkregen van het wel en wee der stad en vooral ook van de wijze van leven en werken der bewoners in voorgaande eeuwen.

Het wordt echter nogal eens als een bezwaar ondervonden, dat de oude schrifturen voor de leek vaak moeilijk leesbaar zijn.

Teneinde belangstellenden te gerieven heb ik van het moeilijk leesbare 'Ordonnantiën, Keuren en Statutenboek der Stad Naarden 1623 - 1646' vereenvoudigde uittreksels samengesteld, welke uittreksels in deze uitgave zijn opgenomen.

Voor controle is daarbij gebruik gemaakt van een in 1861 door de Rijks-Archivaris P. Scheltema vervaardigd afschrift van dit boek.

H. Poolman.

Naarden, 1980

Edmonantie, Luren, &
 Statuten, 3de B^{ij} B^{ij} Gemeenter
 Gefeyung Rader der Stede
 staende daer niet geroepen
 de Officiers & volgende pruis
 beginnend der selver Stede drie
 gemeenten naer voorgaende
 godvane Elcke gesang vande
 Stadt j^ust openbaerlyk
 voor gelees, & gepubliseert
 op te die 2de Febrary @
 1023

1
 Als yemant die B^{ij} Gemeenten belast is/
 niet want sijn sijnse 4de gaag, ~~behooren~~
 alvorens j^u j^ubbel voldoes, 4 gemeen belast
 was, die p^une van drie pondt, per dirckel
 j^u contrarie 4de gaag, behorende
 voort — — — — p iii — £

2
 Atom ges nortez van soring wilt
 de bezoning, ofte s^uore v^unt te
 nomen b^{ij} de verbuere van
 4 j^u pondt — — — — p x — £
 Sunders voor de Kinderen 4^{de}
 verantwoord, so yemant ind
 voor gaende artikelz moest
 gedeelingeet j^ubbel,

- 1 Wanneer iemand, door burgemeesteren gelast zijnde, om niet uit zijn huis te gaan, contratie doet.....III £.
- 2 Geen nesten van enig wild te beroven of eieren daaruit te nemen. De ouders zijn hierin voor de kinderen verantwoordelijk...X £.
- 3 Niemand mag over het land van een ander rijden.....III £.
- 4 Niemand zal in een andermans kampen netten leggen, om wild te vangen.....III £.
- 5 Niemand zal een verbrand of afgebroken huis mogen opbouwen, dan aan de goot van de stad, op straffe van het gebouw te moeten afbreken en bij gebreke daarvan iedere dag te verbeuren III £.
- 6 Niemand zal paarden op „de Eng" mogen weiden, op verbeurte van.....III st.
- 7 Niemand zal consent geven om enig zand van de oever van de zee in te schepen of turf achter zijn land te graven, op verbeurte van.....III £.
- 8 Niemand zal ook consent geven, om turf op enige landen te leggen, op verbeurte van.....III £.
- 9 Niemand zal stenen op een andermans huis werpen op verbeurte van.....III £.
- 10 Niemand zal op de kamer van schepenen of op het stadhuis komen, wanneer de magistraat daar vergaderd is, ten zij ontboden zijnde, op verbeurte voor de eerste maal van.....III £.
- 11 Niemand zal met brandende kaarsen zonder lantaarn in de schuur gaan bij hooi, stro of koren op een boete van.....I £.
- 12 Niemand zal beesten mogen weiden of hoeden langs de gemeene weg, tenzij hij deze naar zijn land drijve, op een boete vanIII st.

Geen burgers der stad zullen op den eersten Februari...

- 13 Niemand zal met paarden op de wal mogen rijden op een boete vanI £.
- 14 Niemand zal enige schade mogen toebrengen aan de haven van de stad, door zand, zoden, stenen of iets anders daarin te werpen, op verbeurte van zijn opperste kleed en bovendien...III £.
- 15 Niemand zal over de wal rewart lopen, op verbeurte van..III £.
- 16 Niemand zal hout, steen of andere materialen op de haven liggende, mogen halen of vervoeren op een boete van.....III £.
- 17 Alle koopmanschappen, 's avonds geschied, zullen des anderen daags voor twaalf uur mogen opgezegd worden voor schepenen, mits met betaling van de winkoop.
- 18 Niemand zal in het konvent of op andere plaatsen van de stad mogen schieten of kolven, op een boete van.....I £. X
- 19 Alle burgers zijn gehouden, om des zondags hun brood, dat zij willen bakken in de oven te hebben, voordat de klok ten derde male zal geluid zijn, op een boete van.....III £.
- 20 Niemand zal de naam des Heeren misbruiken of een onbehoorlijke eed doen, op verbeurte van III £. voor de eerste maal, voor de tweede VI £ en voor de derde driemaal zo veel, met gevangenzetting op water en brood gedurende zes dagen.
- 21 Niemand zal gebruiken enige duivelse bezweringen, waarzeggingen of zegeningen op verbeurte van.....X £.
- 22 Geen herbergiers zullen mogen tappen op zon-, feest- of biddagen onder de predikatie. Ook zal niemand op die tijd enige nering of hantering mogen uitoefenen op een boete van...III £.
- 23 Niemand zal op zon-, feest- of biddagen op de straat achter de kerk mogen dansen of een lichtvaardig gezang aanheffen, op een boete vanIII £.

Wat ook eenige andere spels
daer op te bedriven, op te roel,
beint van ses stinners — p vi M L
Zonder voor de, hinder, de, panti

27
—
Niemand eenige vtingaerde
of de vtingaerde, de beronen
op de vbeint van 4 gies pondt
3 arbitrals correctie — p x-L

28
—
Wat ook niemand gien en
vordert eenig sandt vande
vallen de gely, of de ook aende
seling de gvan, 3 rinkel, daer
hine de maer, 1 b, 23 pondt p j-L
Zonder voor de, hinder, de, panti

29
—
Atem niemand vbe gū gū nael
besetter vbe gū, eenige onsting
geyt of de vndast goe daning
gelue fonde moog, vbe, op
pont van is stinter genant de
de pille, moete, gū, of de gebt
vgt vbe, 3 aldaer soe lange
vbeent bling, tot gū gū
gore, stoll mit geloot vbe, dize
geting, sel, gelbe, gū, fonde

- 24 Wanneer enige beesten in de besloten kampen of landen van anderen komen, zullen de eigenaars verbeuren vier stuivers voor de beesten, die in het koren, en twee stuivers voor de beesten, die in het weiland gevonden worden.

- 25 Geen paarden of andere beesten zullen aan of op de wal mogen weiden, op straffe van bij dag vier en bij nacht acht stuivers te verbeuren voor elk beest.

- 26 Niemand zal op de wallen mogen schieten, werpen, kolven of enig ander spel bedrijven op verbeurte van.....VI st. X

- 27 Niemand zal enige wijngaarden of boomgaarden beroven op verbeurte vanX £.

- 28 Niemand zal zich vervorderen, zand van de wallen te halen of daarin te graven op een boete vanI £.

- 29 Iemand, enige misdaad plegende, zal in de gevangenis gaan, en zich niet kunnende verdedigen, daar veertien dagen blijven. Daarenboven zal hij betalen de kosten en een boete van...X £.

- 30 Geen kinderen zullen voor of in de kerk baldadigheden bedrijven, op straffe van aan de paal gesloten te worden waar zij zullen blijven, tot dat de ouders hen daarvan lossen met.VI st.

- 31 Alle burgers zullen binnen de jurisdictie van de stad beesten mogen schutten, maar voor de beesten, gevonden buiten de limieten, zal een boete betaald worden.

- 32 Niemand zal op vastenavond mogen vogels trekken, met paarden over de straat rennen of andere onbehoorlijke dingen doen, op verbeurte van.....X £.

- 33 Niemand zal varkens mogen weiden binnen de jurisdictie van de stad, en iemand, varkens drijvende naar een andere plaats, zal met deze niet op dezelfde dag naar Naarden mogen terugkeren op een boete van.....III £.

- 34 De huislieden, enige landen hurende, zijn gehouden de huur te betalen op de verval dag.

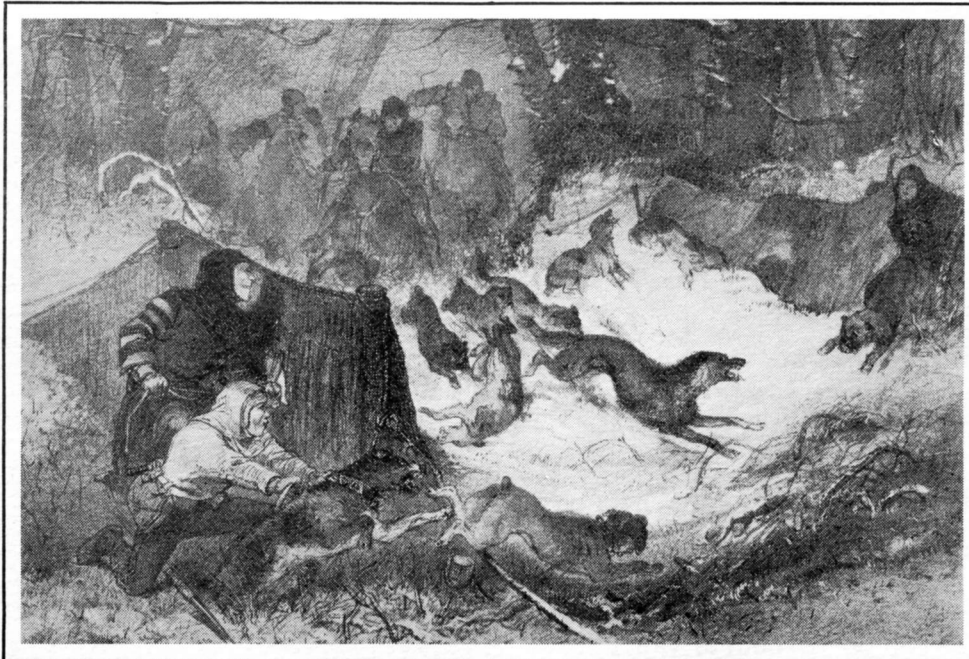
Niemand
enig
hooi op
hopen
hebbende
...

...
tenzij hij
betere
daarvoor
in de
plaats
stelt.

- 35 Een ieder gelang aan het Haverland en de oostzijde van de Kerkweg tussen de stad en Laag Bussum is gehouden, om zijn kampen wel dicht te maken en van hekken te voorzien... III £.
- 36 Die een wolf vangt of dode zal hebben, ontvangt voor een oude wolf veertig guldens, voor een, nog niet volwassen, tien guldens, en voor jonge wolven, nog in het nest liggende, vier guldens.
- 37 Niemand zal steen uit het land van Gooiland mogen graven, om die te verkopen en vervoeren, op verbeurte van tien ponden voor hem, die de steen verkoopt, en van paarden en wagen, voor hem, die deze vervoert.
- 38 Niemand enig hooi op hopen hebbende staan, zal binnen de tijd van veertien dagen mogen weghalen op verbeurte van.... X £.
- 39 Die stenen uit het land van Gooiland graaft ten behoeve van de stad of dorpen zal gehouden zijn, de kuilen dicht te maken op verbeurte van..... X £.
- 40 Is besloten bij Stad en Lande, dat niemand op enige aanwas in de meer of op andere plaatsen in Gooiland zal mogen maaien, biezen of andere ruigte op verbeurte van..... X £.

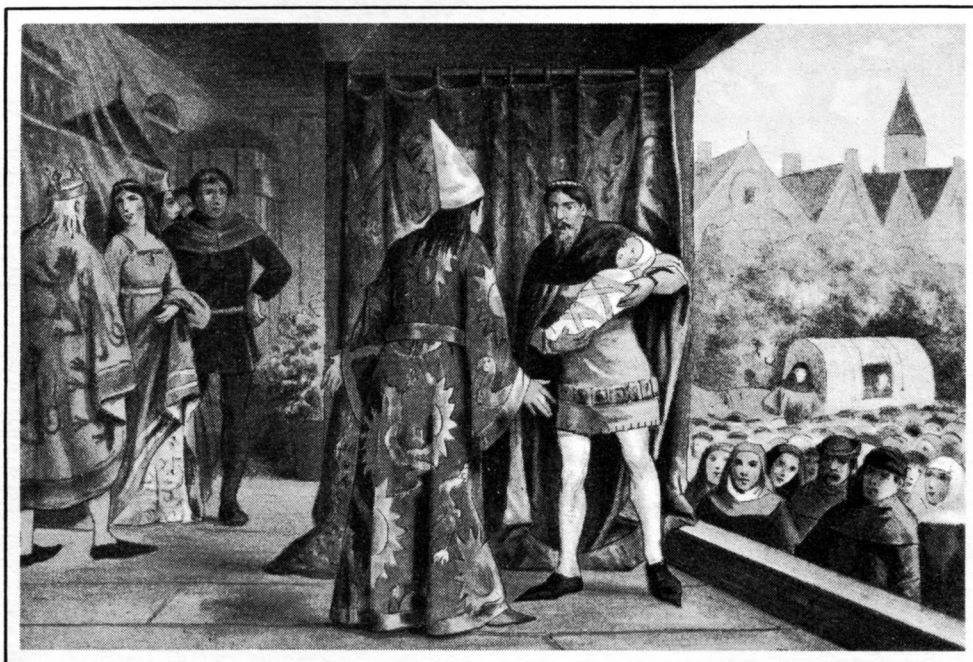
- 41 Niemand zal huizen, schuren of andere woonplaatsen mogen afbreken, tenzij hij betere daarvoor in de plaats stelt. Ook zal men geen fundamenten van gebouwen uitbreken, op verbeurte van honderd gouden realen.
- 42 Niemand zal huizen, schuren of andere woonplaatsen verhuren aan vreemdelingen, tenzij met consent van burgemeesteren en op vertoon van een attestatie, afgegeven ter plaatse, waar zij het laatst gewoond hebben.
- 43 Niemand zal boter kopen, dan alleen voor de behoefte van zijn huisgezin, zonder deze opnieuw weer te mogen verkopen op een boete van.....III £.
- 44 Niemand zal zand in schuiten of schepen mogen laden, tenzij met een zeil of dekkleed, liggende tussen het boord en de wal, opdat er geen zand in de haven valle, op een boete van..III £.
- 45 Alle burgers, hebbende ledige erven, gelegen aan de straat, zijn gehouden, deze te bemetselen acht voeten hoog, op verbeurte van de erven.

- 46 De eigenaars van de kampen aan het Haverland mogen hun kampen niet verlagen, maar moeten deze zo hoog houden, dat zij bestand zijn, om het zeewater te keren.
- 47 Herbergiers zullen niet mogen tappen, noch winkeliers goed leveren of krediet verlenen aan jonge lieden voor meer dan vijf en twintig stuivers, op straffe van ongehoudendheid tot betaling en een boete, bedragende zo vele penningen als de schuld meer is dan vijf en twintig stuivers.
- 48 Die vaste goederen verkopen, zijn gehouden, deze terstond aan de koper af te leveren, met overgave van de transport-brief en overname van de schuldbrief, op een boete van . . III £ .
- 49 Niemand zal hazen of patrijzen mogen verkopen of uitvoeren, tenzij hij deze eerst heeft gepresenteerd aan de oud-burgemeester der stad, als houtvester van den lande, op verbeurte van
..... XXV guld.
- 50 Iemand, door gemeene hekken gaande, of rijdende, is gehouden deze achter zich toe te sluiten op verbeurte van . . VI st.
- 51 Wanneer iemand, van het Heilige Geesthuis aalmoezen ontvangt of onderhoud geniet, zonder kinderen komt te sterven, zullen al zijn nagelaten goederen komen aan dit huis.
- 52 Niemand zal varkens mogen leggen aan de straat van de Koe - poort tot de Turfpoort, tenzij op een afstand van vier en twintig voeten, van de straat en onder verplichting de mest der varkens weg te moeten brengen.
- 53 Zij, die wonen tussen de sluis en het kanaal achter het convent, zullen hun water lozen door de kanalen van het convent en niet in de haven op verbeurte van III £ .
- 54 Van alle koopmanschappen zal de stad ontvangen en genieten een vierde part van de winkoop. . . .
- 55 Niemand zal na zonneschijn bier naar zijn huis mogen vervoeren op verbeurte van III £ .

- 56 Gene uitheemse personen in onecht geboren, zullen het recht van scharing op de gemeene weiden hebben.
- 57 Enige partijen, voor schepenen vergaderd zijnde, als commissarissen op de differenten over de gemeene lands middelen, comparerende, zullen niet anders mogen spreken, dan voor de openbare vierschaar geschiedt op een boete van.....I £.
- 58 Wanneer een persoon sterft, zal de doodgraver een baar voor zijn deur brengen, daarvoor genietende anderhalven stuiver.
- 59 Niemand zal mogen comediën, tragediën of andere spelen voor geld vertonen, noch ook in vreemde klederen bij de straat lopen, op verbeurte van.....III £.
- 60 De dode beesten zal men begraven op de Kolfbaan achter de kamp van Gerrit Cornelisz. Noij, op straffe van ten behoeve van schaarmeesteren te verbeuren.....III £.

Niemand zal mogen comediën, tragediën of andere spelen...

68

Dat van in voortd an ggiens
 burgers deser stede jon fülle
 vinders op 49 i februar. de
 gemeinte gaderet zijnde vint
 de selve 40 absente op 40 red.
 boude van foudert gulde, 3
 een daer velt flugte op 40 ge
 moete, 3 over binne de voerb
 stede ggiens noinge 40 moez
 der, 3 inetten indies vll
 dange absente ende burgers in
 officie stont gesore sal 4 zoln
 moez annomde, dat ook
 inemant binne 30 vanden
 voerb burgers, 30 poorters
 op opgefont gebedende, op po
 orters gemoeft fülle blifende
 fittig 43 aben van zaerle, 30
 mit zinn famili vint 43
 stede gade geboent, 30 deser
 alleentel gesebedende de ggiens
 die 40 voot mit voutfont van
 de Magistraet fonde moez
 absente 3 xiii daez vint 43
 voerb stede zinn geboest alles
 40 d'iprotiv van Magistraet

69

Dat van in voortd an, 40 art
 finge deser stede, ggiens moez
 der Libertont sal moez genij
 043, 300 int plagge vande ge
 meen boez, 3 itege, 043
 anders alpe alle ander andou

STAD EN LANDE

- 61 Niemand zal paarden, door de gelen droes aangetast, mogen brengen en scharen op de gemeene weiden van Gooiland op verbeurte van.....X £.
- 62 Niemand zal aan de gemeene wegen nieuwe mogen leggen of maken op een boete van.....X £.
- 63 De vroedschap, persisterende bij de keur op de koopmanschap-
pen, gedaan in herbergen en andere huizen van 10 maart 1607,
ordonneert voorts, dat alle waarden en burgers verantwoording
van de kopen, ten hunne huize gesloten, en van het regt diens-
volgens aan de armen toekomende, zullen doen aan potmeeste-
ren, op straffe van zelve dit recht te moeten betalen en daar-
enboven nog.....XV st.
- 64 Die enige nieuwe huizen timmert, zal vrij zijn van verponding
te betalen voor den tijd van tien jaren. Hetgeen ook toepasse-
lijk is op de verbeterde huizen.
- 65 Iemand, koopmanschap gedaan hebbende en deswege berouw
gevoelende zal des anderen daags de koop kunnen vernietigen
door van huis te reizen.
- 66 Niemand zal door de kerk gaan, enige goederen bij zich dra-
gende op een boete van.....III £.
- 67 Burgers der stad, de ouderdom van zeventig jaren bereikt
hebbende, zullen geen Stadsufficiën meer mogen aanvaarden,
maar wel gebruikt kunnen worden, als raden en notabele per-
sonen.
- 68 Geen burgers der stad zullen op den eersten februari, wan-
neer de gemeente vergaderd is, zich uit de stad mogen ver-
wijderen.
- 69 Het gasthuis der stad zal niet meer vrijheid genieten, dan alle
andere burgers, uitgezonderd de scharing.

- 70 Niemand zal zoden mogen steken van kampen aan de gemeente gelegen, om zijn dijken te maken.
- 71 Handwerkslieden, die knechts of jongens aannemen, zijn gehouden, deze te onderhouden en te zorgen, dat zij niet aan de huizen gaan bedelen.
- 72 Allen, die alimentatie van de potmeesteren der stad ontvangen, zullen geen herbergen of drinkgelagen mogen bezoeken.
- 73 Gecommitteerden der stad in den Haag of elders met woorden of merken beledigd wordende, zullen verhaal daarvan mogen zoeken op stadskosten.

Stad en Lande.

- 74 Niemand zal schurft- of wormachtige paarden mogen scharen op de gemeene weiden van Gooiland op een boete van.... X £.
- 75 Het hoge veen van Gooiland zal men mogen plaggen met zeisen, maar niet mogen steken met schoffels, harken en schoppen.
- 76 Alle wevers zijn gehouden, hun geweven goederen te laten voorzien van een lood, daaraan te hechten door gecommitteerden, op een boete van..... I £.

Alle
wevers
zijn
gehouden
...

...
gehouden,
om des
Zondags
hun
brood...

Niemand zal tabak mogen roken...

- 77 Tegen hen, die de magistraat in de uitoefening van hun officie belemmeren, zal men procederen bij middelen van justitie op stadskosten.
- 78 Niemand zal tabak mogen roken in de kerken, op een boete vanIII £.
- 79 Niemand zal op het stadhuis, wanneer de vierschaar gespannen wordt, mogen krijten of schelden op een boete van..II £.
- 80 Geen vreemde personen zullen waren, niet eetbaar zijnde, op straat mogen te koop dragen of vrijdag, zijnde de dag der weekmarkt op een boete van.....I £.
- 81 Niemand zal dijken, gelegen aan de gemeene weg mogen wegnemen en sloten daarvan maken, zonder consent van de magistraat, op een boete vanX £.

12.

Ende niemant alre gelyc
 sel in bovender oeffen
 als mede alle vreedeliken
 ges sulles moegen enoeders enige
 nachtegale 4, Stadts dinst
 4 in 4 vangen op te beure
 van vijf 3 tributing gilden 3
 niemant mede dinnig oeffen
 niemant mit eenige mist
 rimenten kornen of ander
 sijn 6, om nachtegale 4 van
 ges sulles alle 3 gelyc gelyc
 des boede voor beure 3 boede
 op des eigent 3 eenen negel
 als in Stadts oeffen 4 in 4 mit
 sunder de dionas vander
 dinst sulles moegen beling
 eenen gelyc tot proffyt van
 de dinst 3 dander gelyc
 tot dienste vander gelyc
 in die beling 4 in 4
 3, 3 dinst 3 in 3
 geroygeert 4 in 4 — — p xx — 3

- 82 Niemand zal binnen de jurisdictie van de stad nachtegale
 mogen vangen op verbeurte van.....XXV gld.
- 83 Niemand zal personen ter trouwe gaande mogen nalopen of
 op andere wijze mogen lastig vallen op verbeurte van...III £.
- 84 Personen, die onwillig zijn, om hun rechtsboeten te betalen
 zullen bovendien verbeuren.....XV st.
- 85 Iemand, een jaar en een dag uit de stad geweest zijnde, zal
 zijn poorterschap verbeurd hebben, maar dit weder mogen
 kopen.

- 86 Niemand zal duiven mogen vangen of schieten op verbeurte vanXV £.
- 87 Niemand zal op nieuwjaarsavond of nacht nieuwejaars- of geestelijke liederen mogen zingen op verbeurte van...III £.
- 88 Wagenaars zullen niet door de stad mogen draven op een boete van.....III £.

...op hun verzoek
met bier te vullen...

Men zal de Zondag...

- 89 De keur aangaande het rijden van vracht- en andere wagens door de straten van de stad wordt bevestigd, 2 juli 1624.
- 90 De brouwers zijn gehouden, om de ledige biertonnen, toebehorende aan burgers van de stad, op hun verzoek met bier te vullen op een boete van III Carolusguldens, 2 september 1627.
- 91 Men zal de zondag op een behoorlijke wijze vieren en zich als dan onthouden van koopmanschap te drijven, zo ook van rijden en jagen. Echter zal men vis mogen verkopen na de tweede predikatie, 23 december 1628.

90

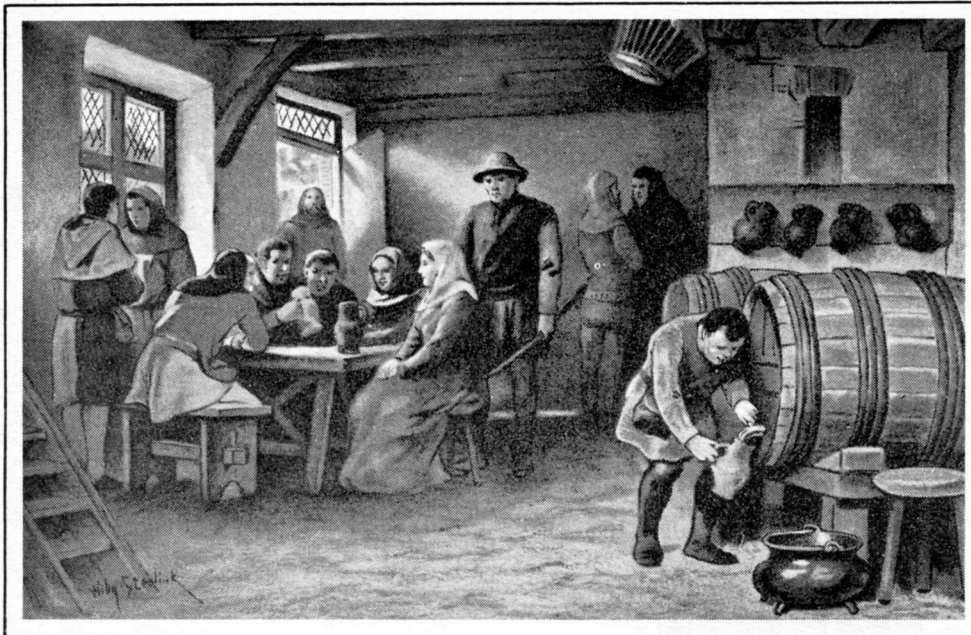
[illegible]

93

Die Wroestfapper goet geselsk
 eert dat mede was in voortoes der
 Sabburg & Sonendag sal vrees
 & onderwinde in alle besonlijken
 dingez mit abtimmeren was alle
 jandelinge was voortmanfapper
 for vrees traeger & anderfins
 besondels datme der liss nader
 teder predicator sal meger
 menten in grooves alles optreken
 daer for geordonneet, datme
 inder gaderinge van wroestfapper
 der xxiii deronk 1620

92

Ein Hoespapper hatt een
narrsch gesehender dat niemant
wilt zu dem er sol ewerdig
was das edinge theilunge othe
guderniger der muerkes in der
berges, zünfer, othe waer ist ond
fürwunder der stigen othe kloster

- 92 Het is verboden om in herbergen of op andere plaatsen vergaderingen te houden ten einde magistraten of officianten te verkiezen op een boete vanXII gld.
- 93 Niemand zal mogen jagen op enig wild voor de tiende september en niet langer dan tot de eerste januari, daaraan volgende, 11 maart 1627.
- 94 Niemand zal zee- of riviervis mogen verkopen in de morgenstond of na de noon, dan op de markt, uitgezonderd haring op een boete vanI £., 15 februari 1633.
- 95 Niemand zal bomen in een anders land mogen omhouwen of daaruit vervoeren, zonder consent van de eigenaar, op verbeurte van X £., 1 december 1628.
- 96 Het is verboden om stadswerken, als muren, bruggen, poorten enz. te besmetten en te beschadigen op verbeurte van X £.
- 97 Het is verboden, met bal of kloot langs de straat te spelen, op verbeurte van de bal of kloot en een boete van.....III £.

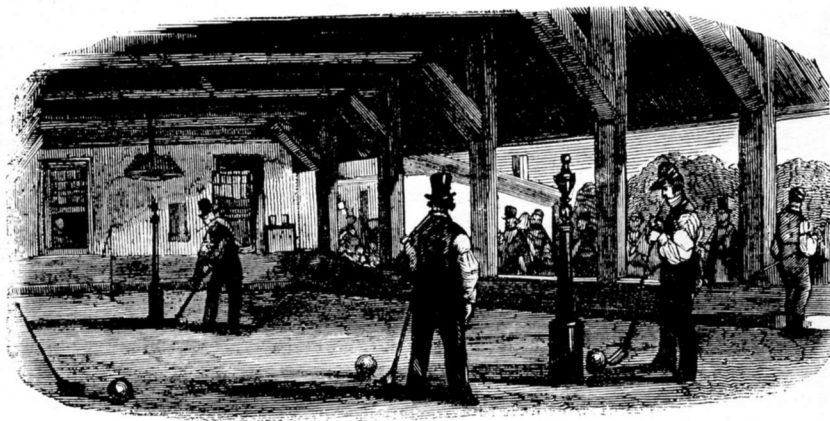
- 98 Het is verboden stenen of andere voorwerpen op de daken van de huizen te werpen en daarmee de glazen van deze in te werpen, op straffe van vergoeding van de schade en een boete van.....III £.

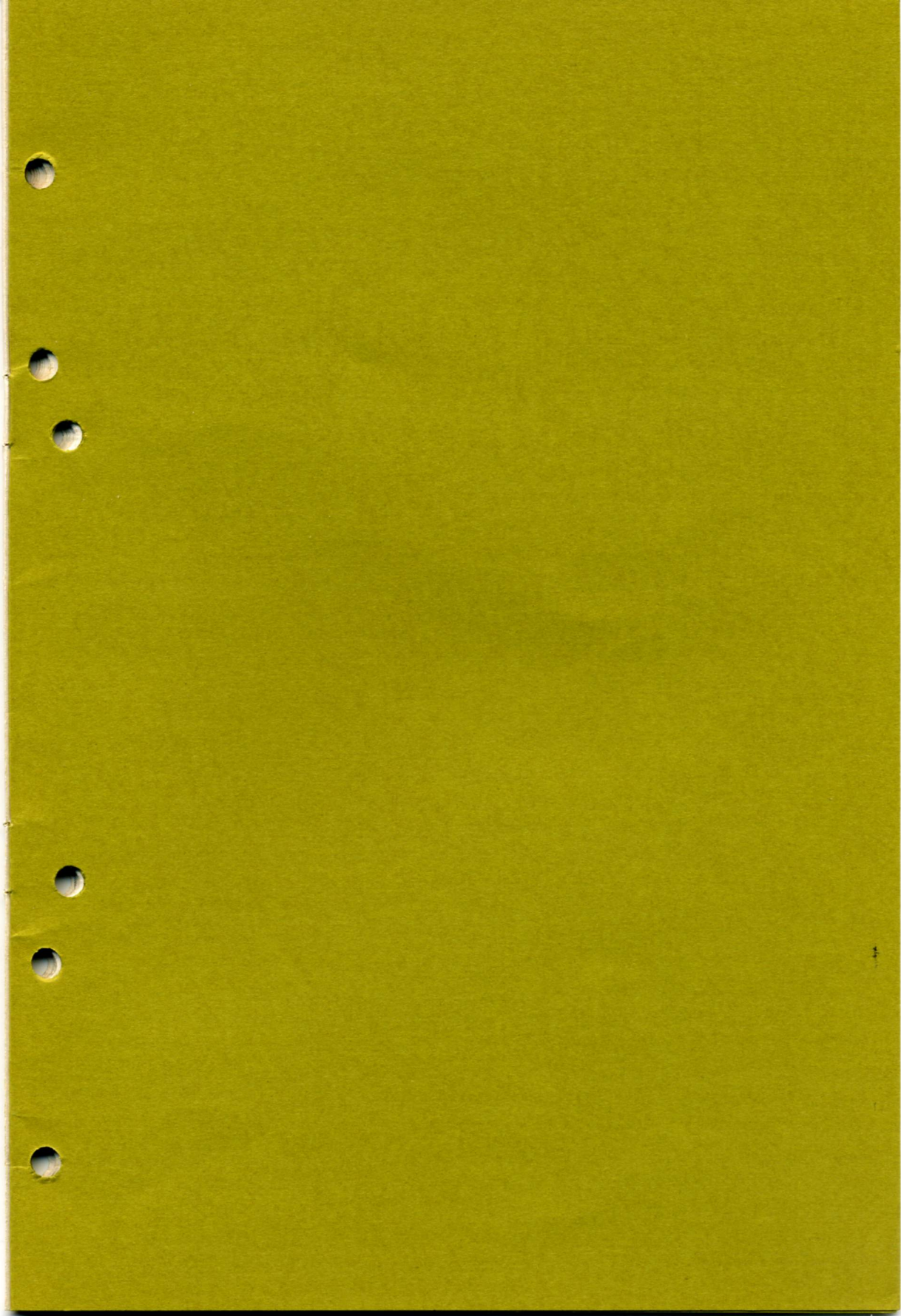
Aan de schoenmaker, looijers en vilders wordt bevolen...

- 99 Aan de schoenmaker, looijers en vilders wordt bevolen de beenderen van de gevilde beesten niet op straat te werpen, maar terstond te begraven op verbeurte van.....III £.
- 100 Op de keuren zullen toezicht houden de officier en allen, die in stadsdienst zijn, benevens de personen, die last daartoe van burgemeesteren zullen ontvangen.
- 101 Het is aan de leprozen verboden, om langs de straat te gaan bidden of bedelen, op verbeurte van hun goederen en op straffe van buiten de poort van de stad gezet te worden.
- 102 De eigenaars van gemerkte koeien, weidende op de gemeente van Gooiland, zullen deze niet van de gemeente mogen halen maar daar moeten laten op verbeurte vanX gld.

...mogen schieten of kolven, ...

Druk: Drukkerij Vreeland, Vreeland.